

Programa Bağlılık Konusunda Yayımlanmış Makalelerin İncelenmesi: Betimsel İçerik

Analizi *

Tuğba Kırabalı¹

Melis Yeşilpınar Uyar²

Özet

Araştırmanın amacı 2018-2022 yılları arasında TR Dizin, ERIC ve SSCI veri tabanlarında programa bağlılık konusunda yayımlanmış makalelerin farklı boyutlar açısından incelenmesidir. Araştırmada betimsel içerik analizi modeli temel alınmıştır. Verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen dokümanları, ilgili veri tabanlarında yer alan ve dâhil edilme ölçütlerini karşılayan 204 makale oluşturmuştur. Verilerin analizinde tümdengelimsel içerik analizi yönteminden yararlanılmış, bu kapsamda araştırmacılar tarafından hazırlanan yayın sınıflama formu kullanılmıştır. Analiz sonucunda, programa bağlılık konusunda yayımlanan makalelerin 2018 yılından günümüze azalma eğiliminde olduğu ve araştırmaların çoğunlukla öğretmen eğitime yönelik gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Yayınlarda nicel, nitel ve karma olmak üzere farklı araştırma türlerinin temel alındığı, çalışmaların çoğunluğunda veri kaynağı olarak öğrencilerin ve öğretmenlerin yer aldığı tespit edilmiştir. Nitel verilerin toplanmasında gözlem ve görüşme yöntemlerinin; nicel verilerin toplanmasında ise anketin veri toplama aracı olarak daha sık kullanıldığı belirlenmiştir. Nitel verilerin analizinde çoğunlukla tümevarımsal içerik analizi yöntemi kullanıldığı, nicel verilerin analizinde ise yordamsal istatistik tekniklerinden yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İçerik analizi, doküman incelemesi, makaleler, programa bağlılık.

Examination of Articles on Curriculum Fidelity: Descriptive Content Analysis

Abstract

The aim of the study was examining the articles published on curriculum fidelity in TR Index, ERIC and SSCI databases between 2018-2022 regarding different dimensions. In this study, descriptive content analysis model was utilized. Document analysis method was used to collect the data. The documents examined within the scope of the research; included 204 articles that were published in the relevant databases and met the inclusion criteria. For analyzing the data, deductive content analysis method was used. With respect to this, classification form of

*Bu çalışma 26-28 Ekim 2022 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen X. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. tugbakrbl@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5567-2945>.

² Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. melis.uyar@dpu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2477-7773>.

publications was prepared for the examination. As a result of the analysis; it was determined that the articles published on curriculum fidelity were tended to decrease since 2018 and the studies were mostly conducted on teacher education. It was determined that the publications are based on different types of research such as quantitative, qualitative and mixed, and students and teachers was included as data sources in the majority of the studies. Observation and interview methods were used in the collection of qualitative data; in the collection of quantitative data, it was determined that the questionnaire was used more frequently as a data collection tool. It was concluded that the inductive content analysis method was mostly used in the analysis of qualitative data, and inferential statistical techniques were used in the analysis of quantitative data.

Keywords: Content analysis, document analysis, articles, curriculum fidelity.

Giriş

Dünyanın sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olması, toplumsal özelliklerin, bireysel beklentilerin ve gereksinimlerin farklılaşmasına neden olmaktadır. Bu gereksinimleri karşılamada temel rolü üstlenen öğretim programları, öğrencilerin belirlenen amaçlara ulaşmaları için planlanan okul içi ve okul dışı yaşantıları kapsamaktadır (Gitlin ve Ornstein, 2007). Öğretim programlarının amaçları, bilim ve teknoloji etkisiyle değişen dünyanın toplumdan ve bireylerden beklentilerine göre sürekli yenilenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Öğretim programları, bu gereksinimler doğrultusunda ortaya çıkan amaçları ve amaçların nasıl kazandırılacağını belirten bir kılavuz niteliğindedir (Özçelik, 1992). Amaçlara ulaşılmasında, öğretim programlarında yer alan öğrenme-öğretme etkinliklerinin uygulanmasına ve değerlendirilmesine yönelik süreçler programın niteliğini ve programdan alınan verimi etkilemektedir (McCartney ve Woodard, 2018). Bu kapsamda programa bağlı kalarak uygulanan etkinliklerin, programdan alınan verime ve programın kalitesine katkı sağladığı belirtilmektedir (Aslan-Çelik ve Gelmez-Burakgazi, 2021). Ancak uygulama sürecini etkileyen faktörler göz önünde bulundurulduğunda, tüm öğretmenlerin programı tasarlanan şekliyle uygulamaları her durumda mümkün değildir (Bümen, Çakar ve Yıldız, 2014). Programların uygulayıcısı öğretmenlerin programlara ilişkin algısı, bilgi, beceri ve deneyimi programa bağlılık sürecine yön vermektedir (Carroll vd., 2007; Gömleksiz, 2005; Hasson, 2010). Örneğin programda yer alan öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik yeterince bilgi ve beceri sahibi olmayan öğretmenlerin programı planlanan şekilde uygulaması mümkün değildir (Coşkun, 2005). Aynı şekilde öğretmenlerin buldukları kurumlarda yöneticiler tarafından desteklenmesi, öğretmenlere sunulan mesleki gelişim fırsatları ve okul ikliminin özellikleri programın uygulanma durumunu etkilemektedir (Bümen vd., 2014; Little, Sussman, Sun ve Rohrbach, 2013). Uygulama sürecinin bağlamsal özelliklere göre farklılaştığını gösteren bu türde

durumların, öğretmenlerin programa bağlılıklarıyla ilişkili olduğu görülmektedir (Dhillon vd., 2015; Dusenbury vd., 2003; Ringwalt vd., 2003).

Programa bağlılık, öğretmenlerin ve programı uygulamadan sorumlu diğer paydaşların, programları program geliştirme uzmanlarının planladığı şekilde uygulamaları olarak tanımlanmaktadır (Dusenbury, Brannigen, Falco ve Hansen, 2003). Programa bağlılık kavramı ile birlikte programa bağlılığı uygulama sürecine yansıtan üç temel yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımların ilki öğretim programının düzenlemelere ve yeniliklere açık olmadığı ve programa tamamen bağlı kalınan gelenekselci yaklaşımdır. Diğer yaklaşım öğretim programında düzenlemelere ve yeniliklere açık olunabileceğini benimseyen yenilikçi yaklaşım olarak açıklanmaktadır (Bümen vd., 2014; Molla ve Lee, 2012; Roitman ve Mayer, 1982). Bu iki yaklaşımı bütünleştiren uyarılama yaklaşımı ise programda bireysel ihtiyaçların giderilmesi için değişikliklerin gerekli olduğunu, ancak bu değişikliklerin aynı zamanda esnek olması gerektiğini savunmaktadır (Berman ve McLaughlin 1976; Marsh ve Willis, 2007; Shower, 2010).

Dusenbury ve diğerlerine göre (2003), öğretim programına bağlılığın değerlendirilmesinde beş boyutun dikkate alınması gerekmektedir. Bu boyutlar; programa uyma, programın uygulandığı doz/süre, uygulamanın kalitesi, katılımcı tepkileri ve program farklılıklarıdır. Programa uyma, programda belirtilen etkinlik, materyal ve yöntemlerin öğretme-öğrenme sürecinde uygulanması ile ilişkilidir. Diğer bir boyut olan doz/süre ise programın uygulanma sıklığına, süresine ve katılımcı sayısına ilişkin ölçütleri içermektedir. Uygulamanın kalitesinin ölçülmesinde içeriğin sunumu için önerilen strateji, yöntem ve tekniklerin öğretmenler tarafından nasıl kullanıldığı belirlenmelidir. Katılımcı tepkileri programdan yararlanan kişilerin uygulama sürecine ne ölçüde katıldıkları ile ilişkilidir. Son boyut olan program farklılıklarında ise yeni öğretim programının diğer programlardan farklı öğeleri, ayırt edici özellikleri belirlenmelidir (Dusenbury vd., 2003).

Öğretim programına bağlılığın değerlendirilmesine yönelik bu ölçütlerin yanı sıra, programa bağlılık sürecinin birçok faktörden etkilendiği görülmektedir. Programa bağlılık düzeyini etkileyen bu faktörler arasında, bölge koşulları, okulların sosyolojik bağlamı, program özellikleri, programın uygulandığı sistem, öğretmen ve öğrenci özellikleri yer almaktadır (Dhillon vd., 2015; Ringwalt vd., 2003). Programa bağlılığı etkileyen bu faktörler, programdan yararlananların ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanmasını ve program amaçlarına ulaşılmasını doğrudan etkilemektedir (Little, Sussman, Sun ve Rohrbach, 2013; Mihalic vd., 2008). Bu kapsamda öğretim programına bağlılığın araştırmalarda farklı boyutlar açısından incelenmesi; uygulama sürecinin yapısına ve programların etkililik düzeyinin değerlendirilmesine yönelik önemli veriler sunmaktadır (Bümen, Çakar ve Yıldız 2014). Ampirik ve kuramsal türde

---

araştırmaların bütüncül bir yapıda incelenmesi ise konuyla ilgili eğilimlerin belirlenmesinde ve araştırma gereksinimi duyulan boyutların değerlendirilmesinde oldukça önemli görülmektedir (Dunkin, 1996; Sözbilir, Kutu ve Yaşar 2012).

Yurt içi ve yurt dışı alanyazında; öğretmenlerin programa bağlılık düzeylerinin ve programa bağlılığı etkileyen faktörlerin incelendiği çok sayıda araştırma gerçekleştirildiği belirlenmiştir (Aslan ve Erden, 2020; Aşçı ve Yıldırım, 2020; Baş ve Şentürk, 2017; Bay, vd., 2019; Bümen ve Dikbayır, 2016; Bümen vd., 2014; Burul, 2018; Burul, ve Tezci, 2022; Century, Rudnick ve Freeman, 2010; Dane ve Schneider,1998; Dusenbury vd., 2003; Little, Sussman, Sun ve Rohrbach, 2013; O'Donnell, 2008; Yeşilpınar-Uyar ve Eti, 2022). Arslan-Çelik ve Gelmez-Burakgazi'nin (2021) çalışmasında Türkiye'de son on yılda öğretmenlerle ilişkili olarak öğretim programlarına bağlılığı etkileyen faktörleri inceleyen nitel çalışmalar sentezlenerek bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Bu araştırmalar programa bağlılık sürecine ilişkin önemli veriler sunmakla birlikte, programa bağlılık çalışmalarındaki genel eğilimi belirlemeye doğrudan katkı sağlayan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu gereksinim doğrultusunda araştırmada, 2018-2022 yılları arasında TR Dizin, ERIC ve SSCI veri tabanlarında programa bağlılık konusunda yayımlanmış makalelerin farklı boyutlar açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- Yayımlanan araştırmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Yayımlanan araştırmaların odaklanılan öğretim kademesine göre dağılımı nasıldır?
- Yayımlanan araştırmaların araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Yayımlanan araştırmaların araştırma modellerine göre dağılımı nasıldır?
- Yayımlanan araştırmaların veri kaynaklarına göre dağılımı nasıldır?
- Yayımlanan araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemleri/araçları nelerdir?
- Yayımlanan araştırmalarda kullanılan veri analizi yöntem ve teknikleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada içerik analizi modelleri arasında yer alan betimsel içerik analizi modeli kullanılmıştır. İçerik analizi, nitel veya nicel ampirik araştırma modellerinden farklı olarak; sözel, basılı vb. materyallerden elde edilen verilerin bir araya getirilmesi ile bilginin yorumlanmasını, sentezlenmesini ve yaygınlaştırılmasını amaçlayan bir araştırma modeli/yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Çalık & Sözbilir, 2014; Kablan, 2011; Suri & Clarke, 2009). İçerik analizinin, meta-analiz, meta sentez (tematik içerik analizi) ve betimsel içerik

analizi olmak üzere üç farklı türü bulunmaktadır. Araştırmada tercih edilen betimsel içerik analizi modelinde; belirli bir konu üzerinde birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel çalışmaların farklı boyutlar açısından sistematik bir yapıda incelenmesiyle konuyla ilgili genel eğilimi belirlemek amaçlanmaktadır (Çalık & Sözbilir, 2014; Sözbilir, Kutu & Yaşar, 2012; Suri & Clarke, 2009; Weber, 1990). İlgili alanyazında; matematik dersi öğretim programları (Kablan, 2011), matematiksel modelleme (Albayrak & Çiftçi, 2017), 5E öğrenme modeli (Eliyeşil & Tuna, 2023), bağlam temelli öğrenme (Arık-Güngör & Saraçoğlu, 2023); yaratıcı yazma (Çoban, 2022), bilimin doğası (Erdemir & Özgür, 2023), astronomi eğitimi (Ayvacı & Sezer, 2019; Oğuzman, Metin & Kaya, 2021), öğretmen liderliği (Koşar, Er, Kılınç & Koşar, 2017) gibi konularla ilgili araştırmaların, betimsel içerik analizi modeli kullanılarak sistematik bir yapıda incelendiği çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmada da programa bağlılık konusunda gerçekleştirilen çalışmalardaki eğilimi sistematik bir yapıda ortaya koymak amaçlandığı için betimsel içerik analizi modeli tercih edilmiştir.

Araştırmanın Kapsamı

Araştırma kapsamına giren yayınları, 2018-2022 yılları arasında TR Dizin, ERIC ve SSCI veri tabanlarında programa bağlılık konusunda yayımlanmış 204 makale oluşturmuştur. Bu veri tabanlarının seçilmesinin nedeni, ilgili veri tabanlarının eğitim bilimleri alanına yönelik geniş bir arşive sahip olmalarıdır. İlgili veri tabanları; “programa bağlılık”, “uygulama bağlılığı” ve “uygulamanın bağlılığı” ile “curriculum fidelity”, "implementation fidelity" and "fidelity of implementation" anahtar sözcükleri kullanılarak taranmış ve 327 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan makalelerden bazılarının bu veri tabanlarında ortak olarak yayımlandığı belirlenmiş ve ilgili makaleler tek bir veri tabanına dâhil edilerek sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda programa bağlılık konusunda, Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış, tam metnine ulaşılabilen 204 makale analiz kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu süreçte öncelikle 2018-2022 yılları arasında ilgili veri tabanlarında programa bağlılık konusunda yayımlanmış makaleler belirlenmiştir. Ardından ulaşılan yayınlar bir ön incelemeye tabii tutularak, yayınların araştırmanın amacına hizmet etme düzeyi kontrol edilmiştir. Bu çalışma sonucunda dâhil edilme ölçütlerini karşılayan ve programa bağlılık konusunda yayımlanmış 204 makaleye ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, içerik analizi kapsamında yer alan tümdengelsel içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntemle gerçekleştirilen analiz sürecinde yapılandırılmış

---

bir analiz matrisi geliştirilmeli, veri analizi bu matriste yer alan kategoriler temel alınarak gerçekleştirilmelidir (Elo ve Kyngäs, 2008). Bu doğrultuda araştırmanın amacı ve yayınların incelenmesine yönelik ilgili alanyazındaki çalışmalar (Arslan–Çelik ve Gelmez-Burakgazi, 2021; Baysal ve Kırat, 2021; Ozan ve Köse, 2014; Wadheefa ve Yew, 2020; Yeşilpınar Uyar, 2015) dikkate alınmış ve bir yayın sınıflama formu hazırlanmıştır. Yayın sınıflama formunda, yıl, hedeflenen kitlenin eğitim düzeyi, araştırma türü, araştırma modeli, veri kaynağı, veri toplama yöntemleri/araçları ve veri analizi yöntemleri boyutlarına yer verilerek, ilgili dokümanlar bu boyutlar açısından analiz edilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için önerilen stratejiler doğrultusunda (Brantlinger vd., 2005; Creswell, 2008; Daymon ve Halloway, 2010; Patton, 2002) dahil edilme ölçütleri dikkate alınarak araştırmanın amacı ve bulguları ayrıntılı şekilde betimlenmiş ve uzman incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda farklı boyutlara ilişkin bulgular kategori özelliklerini betimleyen tablo ve şekillerle desteklenmiştir. Uzman incelemesi çalışmalarında eğitim programları ve öğretim alanında uzman, programa bağlılık konusunda çalışmaları olan, nitel araştırma konusunda deneyimli bir araştırmacıyla yayınların analiz edildiği boyutlar kategorilere uygunluk açısından incelenmiş, bulgular gözden geçirilerek değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda veri analizi yöntem ve tekniklerini açıklayan bazı kategori ve alt kategorilerin adlandırılmasında değişikliğe gidilmiştir.

Bulgular

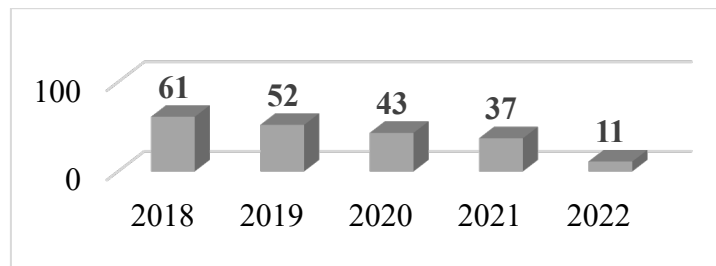
Bu bölümde, programa bağlılık konusunda yayımlanmış çalışmaların; yıllara, odaklanılan öğretim kademesine, araştırma türüne, araştırma modeline, veri kaynaklarına, veri toplama yöntemlerine/araçlarına ve veri analizi yöntemlerine göre dağılımına ilişkin bulgular alt başlıklar altında sunulmaktadır.

Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı

İncelenen yayınların yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1

İncelenen Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

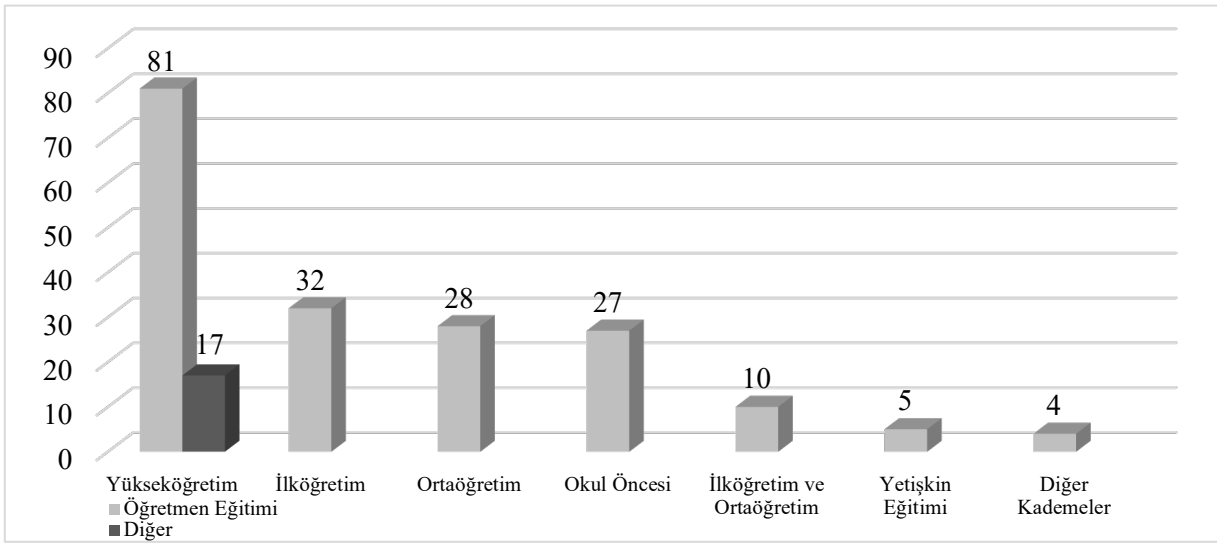
Şekil 1’de görüldüğü üzere, incelenen yayınların 61’inin 2018 yılında; 52’sinin 2019 yılında, 43’ünün 2020 yılında; 37’sinin 2021 yılında, 11 çalışmanın ise 2022 yılında yayınlandığı belirlenmiştir.

Araştırmaların Odaklanılan Öğretim Kademesine Göre Dağılımı

İncelenen yayınların öğretim kademesine göre dağılımına ilişkin bulgular Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2

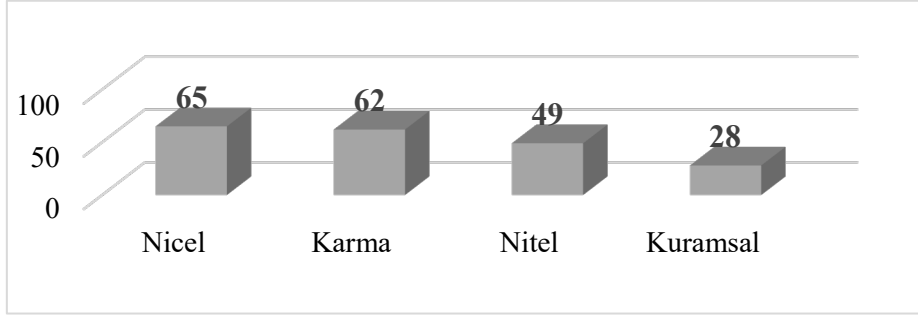
İncelenen Yayınların Öğretim Kademesine Göre Dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde, araştırmaların 98’inin yükseköğretim düzeyi temel alınarak gerçekleştirildiği, bu çalışmaların 81’inde ise öğretmen eğitiminin hedeflendiği görülmektedir. Program bağlılık konusundaki çalışmaların 32’sinin ilköğretim düzeyi; 28’sinin ortaöğretim düzeyi, 27’sinin okul öncesi eğitim düzeyi, 5 çalışmanın ise yetişkin eğitimi temel alınarak gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İncelenen çalışmalardan 10’unun ilköğretim ve ortaöğretim düzeyini kapsadığı, dört çalışmanın ise örgün eğitimin tüm kademelerine yönelik gerçekleştirildiği görülmektedir.

Araştırmaların Araştırma Türlerine Göre Dağılımı

İncelenen yayınların araştırma türlerine göre dağılımına ilişkin bulgular Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 3*İncelenen Yayınların Araştırma Türlerine Göre Dağılımı*

Şekil 3'te görüldüğü üzere, incelenen çalışmaların 65'inde nicel araştırma yönteminin, 62'sinde karma araştırma yönteminin, 49'unda ise nitel araştırma yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmaların 28'inin ise kuramsal türde olduğu görülmektedir.

Araştırmaların Araştırma Modellerine Göre Dağılımı

İncelenen yayınların araştırma modellerine göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*İncelenen Yayınların Araştırma Modellerine Göre Dağılımı*

Araştırma Modelleri	f	Araştırma Modelleri	f
Belirtilmemiş	98	İlişkisel tarama	5
Durum çalışması	24	Yordamsal araştırma	2
Deneyisel araştırma	20	Keşfedici sıralı desen	4
Meta-analiz	10	İç içe gömülü desen	2
Derleme	10	Kuram oluşturma	2
Betimsel içerik analizi	8	Nedensel karşılaştırma	1
Açıklayıcı sıralı desen	7	Etnografi	1
Olgubilim	5		

Tablo 1'de görüldüğü üzere, incelenen yayınların 98'inde araştırma modeli belirtilmemiştir. Nitel araştırmaların 24'ünde durum çalışması deseninin, beşinde olgubilim deseninin, ikisinde kuram oluşturma deseninin kullanıldığı, bir çalışmada ise etnografi deseninin temel alındığı görülmektedir. Nicel araştırma türünde gerçekleştirilen 20 araştırmada deneysel araştırma modelinin, beş araştırmada ilişkisel tarama modelinin, iki araştırmada yordamsal araştırma modelinin kullanıldığı görülürken, bir çalışmanın nedensel karşılaştırma modelinde gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Karma araştırma türündeki çalışmaların yedisinde açıklayıcı

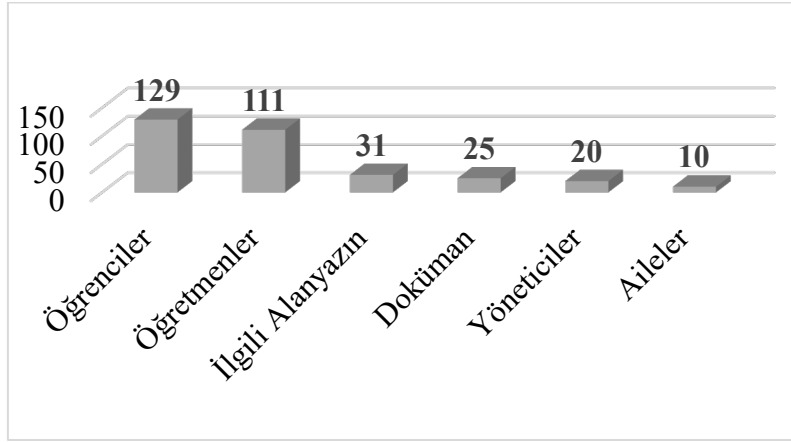
sıralı desenin, dördünde keşfedici sıralı desenin, ikisinde ise iç içe gömülü desenin kullanıldığı görülmektedir. On çalışmanın kuramsal türde derleme çalışması olduğu, 10 araştırmada meta-analiz yönteminin, sekiz araştırmada ise betimsel içerik analizi yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir.

Araştırmaların Veri Kaynaklarına Göre Dağılımı

İncelenen yayınların veri kaynaklarına göre dağılımına ilişkin bulgular Şekil 4’te sunulmuştur.

Şekil 4

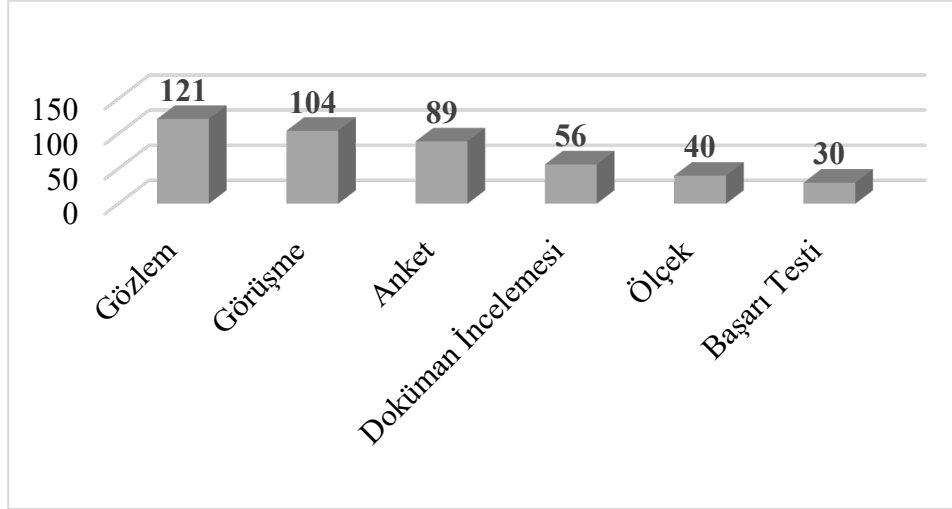
İncelenen Yayınların Veri Kaynaklarına Göre Dağılımı

Şekil 4’te görüldüğü üzere incelenen çalışmalarda öğrencilerin (f:129), öğretmenlerin (f:111), yöneticilerin (f:20) ve ailelerin (f:10) veri kaynağı olarak yer aldığı, bu kapsamda araştırmalarda farklı gruplardan veri toplandığı belirlenmiştir. Diğer çalışmalarda ise verilerin toplanmasında ilgili alanyazından ve dokümanlardan (ders kitapları, alan notları), yararlandığı görülmektedir.

Araştırmaların Veri Toplama Yöntemlerine/Araçlarına Göre Dağılımı

İncelenen yayınların veri toplama yöntemlerine/araçlarına göre dağılımına ilişkin bulgular Şekil 5’te sunulmuştur.

Şekil 5*İncelenen Yayınların Veri Toplama Yöntemlerine/Araçlarına Göre Dağılımı*

Şekil 5 incelendiğinde, 121 çalışmada gözlem yönteminin, 104 çalışmada görüşme yönteminin kullanıldığı, 56 çalışmada ise veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesinden yararlandığı belirlenmiştir. Diğer çalışmalarda veri toplama aracı olarak anket (f:89), ölçek (f:40) ve başarı testi (f: 30) kullanıldığı görülmektedir.

Araştırmaların Veri Analizi Yöntem ve Tekniklerine Göre Dağılımı

İncelenen yayınların veri analizi yöntem ve tekniklerine göre dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2*İncelenen Yayınların Veri Analizi Yöntem ve Tekniklerine Göre Dağılımı*

Veri Analizi Yöntem ve Teknikleri		f
Nitел	Tümevarımsal İçerik Analizi	55
	Betimsel Analiz	13
	Tematik Analiz	9
	Görsel Analiz	2
Nicel	Betimsel İstatistik Teknikleri	29
	Yordamsal İstatistik Teknikleri	83
	Meta Analiz	8
Belirtilmemiş		21

Tablo 2 incelendiğinde; çalışmaların 55’inde tümevarımsal içerik analizi, 13’ünde betimsel analiz, dokuzunda tematik analiz ve ikisinde görsel analiz yöntemi kullanılarak nitel verilerin analiz edildiği görülmektedir. Nicel verilerin analizinde ise betimsel (f:29) ve

yordamsal (f:89) istatistik teknikleri ile meta analiz (f:8) yönteminden yararlanıldığı belirlenmiştir. İncelenen yayınların 21'inde veri analiz yöntemleri ve teknikleri belirtilmemiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın amacı 2018-2022 yılları arasında TR Dizin, ERIC ve SSCI veri tabanlarında programa bağlılık konusunda yayımlanmış makalelerin farklı boyutlar açısından incelenmesidir. Yayınların yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular incelendiğinde programa bağlılık konusundaki çalışmaların 2018'den günümüze azaldığı görülmektedir. Orhan'ın (2020) araştırma sonuçları da bu bulguyu desteklemektedir. Ulaşılan bu bulgunun 2019 yılının sonlarında başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi sürecinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Pandemi sürecinin veri kaynaklarına ulaşmayı güçleştirdiği ve sosyal izolasyon döneminde akademisyenlerin araştırma sürecine yabancılaşmaları ile akademik performanslarının azaldığı belirtilmektedir (Alparslan, Polatçı ve Yastıoğlu, 2021; Güven, 2021). Araştırmaların odaklanılan öğretim kademesine göre dağılımına ilişkin bulgularda, çalışmaların okul öncesi eğitiminden yetişkin eğitime kadar farklı düzeyleri kapsadığı, bu kapsamda yükseköğretim düzeyi içerisinde öğretmen eğitime yönelik çalışmaların çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Öğretmen özelliklerinin programa bağlılığı etkileyen temel faktörler arasında olduğu görülmektedir (Bümen vd., 2014; Chen, 1998). Öğretmenlerin kişisel özelliklerinin, mesleki bilgi, beceri ve tutumlarının programa bağlılık sürecinde önemli olduğu belirlenmiştir (Mihalic vd., 2008; Turan-Özpolat ve Bay, 2015). Bu kapsamda konuya ilişkin kapsamlı ve derinlik odaklı verilere ulaşılmasının amaçlanması, öğretmenlerin araştırmalarda temel veri kaynağı olmasında etkili olmuş olabilir. Bu durumun programa bağlılık konusundaki araştırmaların öğretmen eğitimi üzerinde yoğunlaşmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra yükseköğretim düzeyinin diğer programlarını hedef alan çalışmaların diğer eğitim düzeylerine göre sayıca az olduğu dikkati çekmektedir. Merkezîyetçi yaklaşımın temel alındığı ülkelerde, yükseköğretim programlarının planlanmasına ilişkin çalışmalar diğer eğitim düzeylerindeki programlara göre birtakım farklılıklar göstermektedir. Türkiye örneği açısından bu farklılıkların en belirgin örneği, yükseköğretim programlarında diğer eğitim düzeylerinde olduğu gibi merkezden gönderilen kazanımların bulunmamasıdır. Bologna süreci kapsamında gerçekleştirilen düzenlemelerle, yükseköğretim programları ulusal ve uluslararası yeterlikler çerçevesini, ilgili bölümlerin misyonunu ve alana özgü yeterlikleri dikkate alınarak her derse özgü öğrenme kazanımları belirlemektedir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2010). Bu aşamadan sonra yükseköğretim programlarına devam eden öğrencilerin belirlenen yeterliklere

---

---

ulaşabilmesi için gerekli ders planlarının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir (Gündoğdu vd., 2016). Bu durum öğretim programlarının, kurumların ve bölümlerin özel ihtiyaçlarına göre tasarlanmakta ve uygulanmakta olduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar tasarlanan programların uygulama sürecinin değişiklik göstermesine neden olmaktadır. Çünkü merkeziyetçi anlayışta programın aslına sadık kalarak uygulanması daha çok beklenen bir durum olup, bu süreç eşgüdümlü bir yürütmenin sağlanması açısından programa bağlılığı olumlu yönde etkilemektedir (Bümen vd., 2014). Dolayısıyla yükseköğretim kurumlarının temel ilke ve esasları dikkate alarak kendi programlarını yapılandırma sorumluluğunu almaları, programa bağlılık konusunda daha az araştırma yapılmasına neden olmuş olabilir.

İncelenen yayınların araştırma türlerine ilişkin bulgular, nicel ve karma yöntem araştırmalarının çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda programa bağlılık konusunda gerçekleştirilen nitel araştırmaların daha az olduğu, kuramsal türde araştırmaların ise oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. İlgili alanyazında eğitim bilimleri alanları temel alınarak gerçekleştirilen içerik analizi çalışmalarında da nicel araştırma türünün daha sık kullanıldığının belirlenmesi araştırma bulgularını desteklemektedir (Alkan vd., 2022; Arık ve Türkmen, 2009; Baysal ve Kırat, 2021; Ozan ve Köse, 2014). Nicel araştırma türünün daha fazla tercih edilme nedeni, bu türde araştırmalarda örnekleme ulaşma, veri toplama ve analiz süreçlerinin daha kısa sürede gerçekleşmesiyle ilişkilendirilmektedir (Akyürek, 2022; Alkan ve Cengiz, 2022). Nitel araştırmaların daha az tercih edilmesinin nedenleri arasında ise veri toplama ve analiz süreçlerinde daha fazla zamana, maliyete ve emeğe ihtiyaç duyulması gösterilmektedir (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2015; Saban vd., 2010). Söz konusu özellikler doğrultusunda programa bağlılık araştırmalarında odaklanılan problemlerin de genellikle nicel araştırmanın doğasına uygun bir yapıda belirlendiği düşünülmektedir. Bununla birlikte karma araştırmaların da nicel araştırmalar kadar tercih edildiği belirlenmiştir. Bu durum, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırmaların (Creswell, 2008), problemin çok boyutlu incelenmesine fırsat tanıyan bir araştırma türü olmasından kaynaklanmış olabilir.

Veri toplama yöntemlerinin dağılımına ilişkin bulgularda da gözlem ve görüşme yöntemlerinin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Ulaşılan bu bulgular, araştırmacıların nicel ve nitel veri toplama yöntemlerini bir arada kullanarak programa bağlılık süreçlerini derinlemesine ve çok boyutlu inceleme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Ancak programa bağlılık konusunda son beş yılda yayımlanmış kuramsal türde araştırmaların sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir. İlgili zaman diliminde programa bağlılık konusunda yayımlanan kuramsal çalışmaların sınırlı sayıda olması programa bağlılık kavramının kuramsal temellerinin oldukça

eskiye dayanmasından kaynaklanmış olabilir. Bu kapsamda yurtdışı alanyazında 1970’li yıllardan itibaren yaygın çalışma alanına sahip programa bağlılık kavramı, yurtiçi alanyazında son dönemde kavramsallaştırılarak kullanılmaya başlanmıştır (Adıgüzel, 2009; Burul, 2018; Bümen vd., 2014; Dusenbury vd., 2003; Yaşaroğlu ve Manav, 2015). Aynı zamanda Türkiye’deki programların merkezîyetçi bir anlayışla geliştirilmesi de ulusal alanyazındaki kuramsal türde çalışmaların sınırlı sayıda olmasına neden olmuş olabilir. Bümen ve diğerleri (2014) yurtdışında programına bağlılık konusunda gerçekleştirilen kuramsal ve temel araştırmaların Türkiye’de oluşmasının kısa vadede mümkün olmayacağını belirtmiştir.

İncelenen yayınların araştırma modelleri incelendiğinde karma yöntem araştırmalarının çoğunluğunda araştırma modelinin belirtilmemiş olması dikkati çekmektedir. Yeşilpınar-Uyar (2015) tarafından gerçekleştirilen içerik analizi çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılması araştırma bulgularını desteklemektedir. Nicel ve nitel araştırmaların kuramsal ve felsefi temellerinin daha eskiye dayandığı, karma yöntem araştırmalarının ise günümüzde yaygınlaşmaya başladığı belirtilmektedir (Sözbilir vd., 2015). Bu durumda araştırmacıların karma yöntem desenlerine ilişkin bilgi, beceri ve deneyimlerinin daha yetersiz olması araştırma modelinin belirtilmemesinde etkili olmuş olabilir.

Ulaşılan bulguların diğer boyutunda, araştırmaların çoğunluğunda öğrencilerin ve öğretmenlerin veri kaynağı olarak yer aldığı, bu kapsamda araştırmalarda farklı gruplardan veri toplandığı belirlenmiştir. Çalışma grubunda yöneticilerin ve ailelerin yer aldığı araştırmaların ise daha az sayıda olduğu görülmektedir. Programa bağlılık sürecini etkileyen en önemli faktörler arasında öğretmenlere ve öğrencilere dayalı faktörlerin yer aldığı belirtilmektedir (Dusenbury vd., 2003). Bu kapsamda uygulamadan sorumlu öğretmenlerin programa bağlılık sürecinin işleyişinde temel rolü üstlendikleri (Arslan–Çelik ve Gelmez-Burakgazi, 2021; Chen, 1998; Dusenbury vd., 2003; Karakuyu ve Oğuz, 2021; Yılmaz-Tanataş 2010) ve uygulama süreçlerinde birçok değişiklik ve uyarılama çalışması gerçekleştirdikleri görülmektedir (Burhaser ve Lesaux, 2015; Vasquez, 2014). Araştırmalarda daha çok öğretmenlerden veri toplanmış olması, programların incelenmesinde kilit paydaşlara odaklanıldığını göstermekte ve bu durumun programa bağlılık sürecinin derinlemesine incelenmesine katkı sağladığı düşünülmektedir. Ancak programa bağlılığı etkileyen yönetici ve aile kaynaklı etmenler göz önünde bulundurulduğunda bu gruplardan veri toplayan çalışmaların daha az sayıda olmasının, paydaş katılımının çeşitlendirilmesi noktasında önemli bir sınırlılık olduğu düşünülmektedir. Çünkü ilgili araştırmaların sonuçları nitelikli öğretim süreçleri için öğretmen ve yönetici etkileşiminin önemli olduğunu göstermekte (Bümen vd., 2014; Kauchak ve Eggen, 2012), aile

---

katılımının programa bağlılığa yön veren önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir (McCuaig ve Hay 2014; Ntumi 2016).

Sonuç olarak araştırmada, programa bağlılık konusunda yayımlanan makalelerin 2018 yılında günümüze azalma eğiliminde olduğu ve araştırmaların çoğunlukla öğretmen eğitime yönelik gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Yayınlarda nicel, nitel ve karma olarak üzere farklı araştırma türlerinin temel alındığı, çalışmaların çoğunluğunda öğrencilerin ve öğretmenlerin veri kaynağı olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Nitel verilerin toplanmasında gözlem ve görüşme yöntemlerinin, nicel verilerin toplanmasında ise anketin veri toplama aracı olarak daha sık kullanıldığı belirlenmiştir. Nitel verilerin analizinde çoğunlukla tümevarımsal içerik analizi yöntemi kullanıldığı, nicel verilerin analizinde ise yordamsal istatistik tekniklerinden yararlanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar, 2018-2022 yılları arasında TR Dizin, ERIC ve SSCI veri tabanlarından ulaşılan makalelerle ve bu makalelerin yıl, öğretim kademesi, araştırma türü, araştırma modeli, veri kaynakları, veri toplama ve analiz yöntemleri açısından incelenmesiyle sınırlıdır. Bu kapsamda programa bağlılık konusunda yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik içerik analizi çalışmaları gerçekleştirilebilir. Araştırmaların öğretim kademesi ve türüne ilişkin sonuçlar; programa bağlılık konusunun yükseköğretim düzeyi açısından incelendiği nitel araştırmalara gereksinim duyulduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Acar, S., & Peker, B. (2022). Türkiye'de matematik eğitimi alanında yayımlanan sayı hissi ile ilgili makalelerin içerik analizi. *International Journal of Educational Studies in Mathematics*, 9(1), 14-32. <https://doi.org/10.17278/ijesim.1016379>
- Akyürek, M. İ. (2022). Eğitim yönetimi alanında yayımlanan araştırmaların eğilimleri: Betimsel içerik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 324-341. <https://doi.org/10.35675/befdergi.774620>
- Albayrak, E., & Çiltaş, A. (2017). Türkiye'de matematik eğitimi alanında yayınlanan matematiksel model ve modelleme araştırmalarının betimsel içerik analizi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(9), 258-283.
- Alkan, Ş., & Cengiz, C. (2022). Yaratıcı düşünmeyi konu alan ulusal çalışmalara yönelik betimsel içerik analizi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 1057-1072.

- Alkan, Ş., Kuruçay, E. N., Aladağ, M., Tatar, T., Çolak, Z. & Cengiz, C. (2022). Okul öncesi çevre eğitimini konu alan çalışmalara yönelik betimsel içerik analizi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 3(2), 328-352. <https://doi.org/10.54637/ebad.1141413>
- Alparslan, A., Polatçı, S., & Yastıoğlu, S. (2021). Covid-19 pandemisinin akademisyenliğe yabancılaşmaya etkisi üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 312-338. <https://doi.org/10.30798/makuiibf.805133>
- Arık, R. S., & Türkmen, M. (2009, Mayıs). *Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi*. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulmuş bildiri. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Arık-Güngör, B., & Saraçoğlu, S. (2023). Fen eğitiminde bağlam temelli öğrenme yaklaşımı konulu tezlerin içerik analizi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 13(2), 564-598.
- Arslan-Çelik, F. M., & Gelmez-Burakgazi, S. (2020). Öğretim programına bağlılık araştırmalarına yönelik bir meta-sentez çalışması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 796-824. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.938722>
- Aslan, M., & Erden, R. Z. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 175-199. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.691525>
- Ayvacı, H. Ş., & Sezer, K. (2019). Astronomi ile ilgili yapılan çalışmalara yönelik betimsel içerik. *International e-Journal of Educational Studies*, 3(5), 47-57.
- Baş, G. ve Şentürk, C. (2017). *Öğretme-öğrenme anlayışları ve öğretim programına bağlılık: İlişkisel bir araştırma*. 1.Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitim Araştırmaları Sempozyumu, 3-5 Kasım, Antalya.
- Bay, E., Kahramanoğlu, R., Döş, B. & Turan Özpolat, E. (2019). Programa bağlılığı etkileyen faktörlerin analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 110-137.
- Baysal, E. A., & Kırat, K. (2022). A meta-evaluation study on master's theses in curriculum and instruction (2019-2021). *International Journal of Science and Education*, 5(2), 113-132. <https://doi.org/10.47477/ubed.1059232>
- Berman, P., & McLaughlin, M. W. (1976). Implementation of educational innovation. *The Educational Forum* 40(3), 345-370.
- Brantlinger, E., Jimenez, R., Klingner, J., Pugach, M. & Richardson, V. (2005). Qualitative studies in special education. *Exceptional Children*, 71(2), 195-207.
-

- Burkhauser, M., & Lesaux, K. (2015). Exercising a bounded autonomy: novice and experienced teachers' adaptations to curriculum materials in an age of accountability, *Journal of Curriculum Studies*, 49(3), 291-312. <https://doi.org/10.1080/00220272.2015.1088065>
- Burul, C., & Tezci, E. (2022). Öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2417-2446. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.896628>
- Bümen, N. T., Çakar, E., & Yıldız, D. G. (2014). Curriculum fidelity and factors affecting fidelity in the Turkish context. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(1), 203-228. <https://doi.org/10.12738/estp.2014.1.2020>
- Carroll, C., Patterson, M., Wood, S., Booth, A., Rick, J., & Balain, S. (2007). A conceptual framework for implementation fidelity. *Implementation Science*, 2, 1-9. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-2-40>
- Century, J., Rudnick, M., & Freeman, C. (2010). A framework for measuring fidelity of implementation: A foundation for shared language and accumulation of knowledge. *American Journal of Evaluation*, 31(2), 199-218. <https://doi.org/10.1177/1098214010366173>
- Chen, H.T. (1998). Theory-Driven evaluations. *Adv Educ Productivity*, 7, 15-34.
- Coşkun, E. (2005). İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin yeni Türkçe dersi öğretim programıyla ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5(2), 455-456.
- Creswell, J.W. (2008). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çoban, A. (2022). Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanan doktora tezlerinin betimsel içerik analizi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 142-153.
- Dane, A. V., & Schneider, B. H. (1998). Program integrity in primary and early secondary prevention: Are implementation effects out of control? *Clinical Psychology Review*, 18(1), 23-45.
- Daymon C., & Holloway I. (2010). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications*. New York: Routledge.
-
-

- Dhillon, S., Darrow, C. & Meyers, C. V. (2015). Implementation fidelity in education research: Designer and evaluator considerations, In Meyers, C. V. & Brandt, C. (Ed.), *Introduction to implementation fidelity* (pp. 8-22). New York: Routledge.
- Dunkin, M. J. (1996). Types of errors in synthesizing research in education. *Review of Educational Research*, 66(2), 87-97.
- Dusenbury, L., Brannigan, R., Falco, M., & Hansen, W. B. (2003). A Review of research on fidelity of implementation: Implications for drug abuse prevention in school settings. *Health Education Research*, 18(2), 237-256. <https://doi.org/10.1093/her/18.2.237>
- Eliyeşil, B. C., & Tuna, G. (2023). 5E modelinin geometri öğretiminde ele alındığı tezlerin betimsel içerik analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(1), 177-199.
- Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Erdemir, A. Ü., & Özgür, S. D. (2023). Türkiye’de bilimin doğası konusunda yapılan tezlere yönelik bir betimsel içerik analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(86), 683-713.
- Gitlin, A., & Ornstein, S. (2007). A political humanist curriculum for the 21 st century. A.C. Ornstein, E. F. Pajak & S.B. Ornstein (Ed.), In *Contemporary issues in curriculum* (4 th ed.) (pp. 262-272). Pearson/Allyn and Bacon.
- Gömleksiz, M. N. (2005). Yeni ilköğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5(2), 339-384.
- Gündoğdu, K., Çelik, B, Hancı-Yanar, B., Yolcu, O., & Ceylan, V. K. (2016). Curriculum development in the context of internationalization in higher education in Turkey. *Atatürk University Journal of Kazım Karabekir Education Faculty*, 33, 35-48.
- Güven, A. (2021). Covid 19 pandemi sürecinin birinci yılında, Türkiye’de akademisyenlerin iş yaşam kaliteleri üzerine bir değerlendirme. *Enderun*, 5(1), 1-21.
- Hasson, H. (2010). Systematic evaluation of implementation fidelity of complex interventions in health and social care. *Implementation Science*, 5(67), 1-9. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-5-67>
- Kablan, Z (2011). Analysis of elementary mathematics curriculum evaluation studies. *Elementary Education Online*, 10(3), 1160-1177.
- Karakuyu, A., & Oğuz, A. (2021). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarına bağlılıkları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 85-103. <https://doi.org/10.29129/inujgse.915003>
-
-

- Kauchak, D., & Eggen, P. (2012). *Learning and teaching: Research-based methods*. Boston: Pearson.
- Koşar, D., Er, Emre, E., Kılınç, A. Ç., & Koşar, S. (2017). Öğretmen liderliğine ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 29-46.
- Kozikoğlu, İ., & Senemoğlu, N. (2016). Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerinin içerik analizi (2009-2014). *Eğitim ve Bilim*, 40(182), 29-41. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.4784>
- Little, M. A., Sussman, S., Sun, P. & Rohrbach, L. A. (2013). The effects of implementation fidelity in the towards no drug abuse dissemination trial. *Health Education*, 113(4), 281-
<https://doi.org/296.10.1108/09654281311329231>
- Marsh, C. J., & Willis, G. (2007). *Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- McCarthy, S.J & Woodard, R. (2018) Faithfully following, adapting, or rejecting mandated curriculum: teachers' curricular enactments in elementary writing instruction. *Pedagogies: An International Journal*, 13(1), 56-80. <https://doi.org/10.1080/1554480X.2017.1376672>
- McCuaig, L., & Hay. P. J. (2014). Towards an understanding of fidelity within the context of school-based health education. *Critical Public Health*, 24(2), 143–158.
- Mihalic, S. F., Fagan, A. A., & Argamaso, S. (2008). Implementing the LifeSkills Training drug prevention program: factors related to implementation fidelity. *Implementation Science*, 3, 1-16. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-3-5>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Ortaöğretim öğretim programları*. Ankara. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=329>
- Molla, A. S., & Lee, Y. J. (2012). How much variation is acceptable in adapting a curriculum? *Journal of Education Research*, 6(1), 1-34.
- Ntumi, S. (2016). Challenges pre-school teachers face in the implementation of the early childhood curriculum in the cape coast metropolis. *Journal of Education and Practice*, 7(1), 54-62.
- O'Donnell, C. L. (2008). Defining, conceptualizing, and measuring fidelity of implementation and its relationship to outcomes in K–12 curriculum intervention research. *Review of Educational Research*, 78(1), 33-84. <https://doi.org/10.3102/0034654307313793>
-
-

- Oğuzman, T., Metin, M., & Kaya, H., (2021). Türkiye'deki astronomi eğitimi araştırmalarının incelenmesi: Bir betimsel içerik analizi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 43- 65. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.883360>
- Orhan, A. T. (2022). İşe yabancılaşmanın akademisyenler bağlamında incelenmesi: bir literatür çalışması. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 135-154.
- Ornstein, A. C., & Hunkins F. P. (2016). *Eğitim programı* (Trans. A. Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Ozan, C., & Köse, E. (2014). Research trends in curriculum and instruction. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative evaluation and research methods* (3rd ed.). London: Sage Publications.
- Ringwalt, C. L., Ennett, S., Johnson, R., Rohrbach, L. A., Simons-Rudolph, A., Vincus, A., & Thorne, J. (2003). Factors associated with fidelity to substance use prevention curriculum guides in the nation's middle schools. *Health Education & Behavior*, 30(3), 375-391. <https://doi.org/10.1177/1090198103030003010>
- Roitman, D. B., & Mayer, J. P. (1982). *Fidelity and reinvention in the implementation of innovations*. Washington: ERIC Clearinghouse.
- Saban, A., Koçbeker-Eid, B. N., Saban, A., Alan, S., Doğru, S., Ege, İ., Arslantaş, S., Çınar, D., & Tunç, P. (2010). Eğitim bilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 125-142.
- Shawer, S. F. (2010). Classroom-level curriculum development: EFL teachers as curriculum-developers, curriculum-makers and curriculum-transmitters. *Teaching and Teacher Education*, 26, 173-184. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2009.03.015>
- Sözbilir, M., Kutu, H., & Yaşar, M. D. (2012). Science education research in Turkey: A content analysis of selected features of papers published. In J. Dillon & D. Jorde (Eds), *The world of science education: Handbook of research in Europe* (pp.341-374). Rotterdam: Sense Publishers.
- Sözbilir, Ö., Gül, Ş. Okçu, B., Yazıcı, F., Kızılaslan, A., Zorluoğlu, S. L. ve Atilla, G. (2015). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik fen eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 218-241.
-
-

- Suri, H., & Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 79(1), 395-430.
- Turan-Özpolat, E., & Bay, E. (2015). Program uyumluluğu ve program uyumluluğunu etkileyen faktörlere yönelik literatür taraması. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(4), 200-227.
- Wadheefa, A., & Yew, T. M. (2020). Teachers' use of curriculum: A review of literature. *JuKu: Jurnal Kurikulum & Pengajaran Asia Pasifik*, 8(3), 39-48.
- Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Yaşaroğlu, C., & Manav, F. (2015). Öğretim programına bağlılık ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 247-258.
- Yeşilpınar Uyar, M. (2017). Eğitim programları ve öğretim alanına yönelik bir dergideki araştırmalara ilişkin içerik analizi: 2002-2015. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1009-1024.
- Yeşilpınar Uyar, M., & Eti, İ. (2022). Curriculum fidelity of Turkish preschool teachers in school-based practices. *Education* 3-13, 1-16. <https://doi.org/10.1080/03004279.2021.2024867>
- Yılmaz-Tanataş, D. (2010). *Teacher opinions about application of the optional information technologies course teaching program in primary education* (Unpublished Master's Thesis). İnönü University, Turkey.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2010). *Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 Soruda Bologna süreci uygulamaları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.